

Vogelvrij

Jean-Jacques Rousseau filosofeerde dan wel dat de menselijke goedheid het beste tot expressie komt in de onbedorven natuur, als kind wist ik al beter. De natuur kan een idylle zijn. Maar het is ook de plek van grensoverschrijding, van wetteloosheid. Van gedrag dat het daglicht niet verdraagt.

Midden in het dorp, direct achter het rijtjeshuis waar ik als schoolkind woonde, lag een braakliggend veld waar wij na het eten vaak speelden. Voor mij was het enorm; het gras kwam er tot mijn schouders. Wij buurtkinderen legden hele gangenstelsels aan waarin we veldslagen uitvochten.

Ik was er ook wel eens alleen, liggend op mijn rug, kijkend naar de voorbijtrekkende wolken. Beschut door het hoge gras kon ik mezelf zijn zoals nergens anders, onder een eindeloze koepel vol licht, lucht, planten en onbestemdheid. In mijn verbeelding kan ik altijd terugkeren naar dit veldje, ook al staat er nu al jaren een enorm bakstenen gebouw waarin het dorp zijn feesten viert.

Op dit veldje ervoer ik misschien wel mijn eerste momenten van bewust geluk. Maar hier zag ik ook mijn eerste echte wreedheden. Ik keek toe hoe de stoerste jongens kikkers kwelden en handenvol slakken in de sloot gooiden, die treurig en zinloos –blup blup – naar de bodem zonken.

Het is ook op dit veldje dat ik zelf een wandaad beging die me nog steeds achtervolgt. Aan het einde van het zandpad stond een huis, waarop een bordje ‘onbewoonbaar verklaard’ was getimmerd. In dat huis woonden twee oude vrouwen. Heksen, nogal wiedes! Wij kinderen zagen deze schuwe vrouwen nauwelijks, maar zij hadden wel een waslijn op dat veldje. Op een dag dat die waslijn vol schone lakens hing, heb ik de jongens ingefluisterd om er kluiten en modder tegenaan te gooien. Zelf hield ik schone handen. De Jongens hadden het gedaan!

Bijna onmiddellijk voelde ik dat het niet klopte. De bedenker van een wandaad draagt natuurlijk ten minste zoveel schuld als de uitvoerders. Maar het kwaad was geschied.

Dit landje, de natuur uit mijn jeugd, bood mij mijn eerste gevoel van vrijheid. Maar natuur is altijd ook ‘de groene mantel van Satan’ (John Fowles). Het groen waarin misdaden zich ongezien en ongestraft kunnen voltrekken.

Marjan Slob